

О. Грюкова,
магістрант групи ПТБ -16- 1мд.
Запорізької державної інженерної академії
e-mail: olyagrukova@gmail.com

ПОНЯТТЯ СИНЕРГІЇ У РОЗРІЗІ ПІДПРИЄМСТВА

Термін «синергетика» походить від грецького слова, яке означає «діючий разом». Скажімо, йдеться про явище посилення дії одного каталізатора додаванням іншого. Синергетика, власне, це вчення про взаємодію. Термін запропонував у 1969 р. керівник інституту Штутгартського університету Герман Хакен для позначення наукового напрямку, який на той час ще не існував. Нове русло досліджень потрібне було для вивчення систем з багатьох складових, аби пояснити, як через взаємодію різних елементів утворюються структури на макроекономічному рівні. [1]

Єдиного загальноприйнятого економічного визначення даного явища немає. Сучасні автори, що зачіпають питання синергії в своїх працях, описують її як явище, при якому $2 + 2$ швидше дорівнює 5 або 6, ніж 4. Після такої характеристики, синергізм зазвичай трактується з точки зору того предмета або явища, що їх в даний момент цікавить.

Розглядати синергію будемо у розрізі підприємства. Підприємство за своєю суттю є системою. Кожна система, як відомо, взаємодіє не лише з внутрішнім середовищем, а й із зовнішнім. Чим більшою інформацією володіє підприємство про своє внутрішнє і зовнішнє середовище, тим більша імовірність її стійкого функціонування. Ефективне використання наявних ресурсів для максимізації діяльності, підвищення корпоративної єдності, вирішення негайних проблем, розробка стратегії та її втілення у життя – все це приклади внутрішнього ефекту синергії підприємства. А об'єднання різних підприємств або їх злиття та результати цього – зовнішній ефект. Ефект синергії, це ефект від спільної дії всіх елементів системи, що призводить до збільшення якісних показників функціонування без збільшення кількісних.

«При високій організованості системи сума властивостей системи буде вище суми властивостей її компонентів. Різниця між сумою властивостей системи і сумою властивостей її компонентів називається синергетичним ефектом, додатковим ефектом творчої взаємодії компонентів» [4]

Але ефект синергії не завжди буває позитивним «При низькій організованості системи сума її властивостей буде менше суми властивостей компонентів» [2].

Існує декілька джерел синергії: синергетичний ефект, який отримуємо в результаті скорочення витрат або за рахунок покращення якості результатів діяльності підприємства. Також, за характером виникнення, синергію можна розділити на три типи: структурну, функціональну та адміністративну.

Структурною вважається синергія, що виникає завдяки самому пристрою організації, і залежить від присутніх в ній інформаційних потоків, взаємозв'язків між групами та їх позиціонування відносно один одного. Основною умовою виникнення структурної синергії є наявність такої корпоративної культури в організації, при якій правила групової поведінки враховують людські потреби членів колективу, проводиться системне попередження конфліктних ситуацій, політика компанії орієнтована на відкритість роботи в групі, доступність керівника для підлеглих, чітке з'ясування співробітниками значущості командної роботи між підрозділами для досягнення загального кінцевого результату.

Функціональною синергією вважається налагоджена взаємодія в колективі, заснована на спільній професійній діяльності, єдності цілей, спільності інтересів, спільної трудової діяльності, та впровадженні інновацій. Цей вид синергії є найбільш поширеним, оскільки не залежить від організаційного середовища, в якій діє група. Функціональна

синергія є також найбільш легко досяжною і довговічною, оскільки не залежить більшою мірою від особистостей, що складають групу, і легко підтримується після входу в неї нових членів.

Адміністративна синергія виникає при впливі на групу чи колектив ззовні, наприклад з боку керівного складу або Ради акціонерів. Її відмінною рисою є те, що ефект тут носить скоріше періодичний характер і досягається в процесі роботи завдяки застосуванню адміністративних або розпорядчих методів, що впливають на персонал. [3]

Визначити наявність позитивної синергії допоможуть наступні критерії:

- рівень раціоналізації й оптимізації технологічного процесу і використання ресурсів;
- ефективність управління;
- підвищення конкурентоспроможності, стійкості, а також стабільності організації;
- зміна рівня попиту на продукцію (у бік збільшення);
- обстановка в колективі: психологічний клімат, підвищення лояльності персоналу.

Для ефективного управління також необхідні кількісні показники. Яким же чином можна виміряти синергію, в яких одиницях? Наприклад, поравувавши, на скільки відсотків синергетичні ефекти збільшують або зменшують вартість інвестиційного капіталу в підприємстві, також можна оцінити вартість синергії, прийнявши її за нематеріальний актив.

Синергія є перевагою, яку не зможуть повторити Ваші конкуренти. Грамотно використовувані ефекти синергії здатні значно (іноді навіть у рази) збільшити прибуток підприємства. Однак, для управління синергією потрібні відповідні знання, навички, здібності персоналу та організації, а також умови, що дозволяють їх застосувати.

Список використаних джерел

1. Гесць В.М. Національна інноваційна система та інноваційно-інвестиційна діяльність. В кн.: Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / за ред. акад. НАН України В.М. Гейця . – К.: Ін-т екон. прогнозів.; Фенікс, 2003. – 385 с.
2. Капіца С.П. Синергетика і прогнози майбутнього / С.П. Капіца, С.П. Курдюмов, Г.Г. Малінецкій.- М.: Едіторіал УРСР, 2001. - 283 с.
3. Регіональна економіка: підручник / за ред. Т.Г. Морозової. - М.: ЮНІТІ-ДАНА, 2003. - 450 с.
4. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку / Й. Шумпетер. - М.: Прогрес, 1982. -278